

Óli Jacobsen

Evald Johannesen: EIN BRANDUR Á SJÓGVÍ OG LANDI.

1. partur

Í hesi røð hava vit verið víða um í landinum, og fyri so vítt eisini í útlandinum. Dentur hevur verið lagdur á at skriva um lívið hjá vanligum fólki í eini tíð, sum tey flestu í dag ikki minnst til. Hetta kann hava virði fyri tey, sum yngri eru, og er tað fyrst niðurskrivað, so kann tað eisini hava týðning fyri komandi ættarlið.

Eg havi kent Evald langa tíð, og vit hava altíð fingið eitt prát, tá ið vit hava hitst. Ikki hevur hann gjørt nógv burtur úr sær, men tað hevur verið púra greitt, at Evald veit og minnst nógv.

Hetta hevur gjørt tað, at vit í fyra pørtum fara at lýsa Evald, hansara liv og hansara leiklut í samfelagnum, sum ikki hevur verið so litil.

Í hesi frásøgn verður eisini tikin við partur av ein grein um Evald, sum skyldmaður hansara, Frits Johannesen, skrivaði á heimasíðuni hjá Fuglafjarðar kommunu, tá ið Evald fylti 80 ár. Okkurt ískoyti verður eisini frá øðrum keldum, sum tað kann vera hóskandi at taka við fyri at fáa søguna meira fullfígjaða.

Ættin og kommunan

Evald var føddur 3. september í 1927. Tað kann geva eina hylling av Fuglafirði tá í tíðini, at í 1930 búðu 780 fólk í sóknini, og at skattainntøkan var 347.000 krónur. Kommunuskatturin var 21.000 kr. Nú er fólkatalið tað dupulta.

Pápi Evald var Símun Pauli Johannesen f. 1898. Hann var sonur Jóannes Johannesen í Innistovu og Elsebeth f. Johansen, sum bæði vóru av Hellunum. Tey bygdu á Innistovugrundina í Fuglafirði.

Mamma Evald var Poulina Eliassen. Pápi hennara var Poul Eliassen, vanliga kallaður Pól á Vestur, giftur við Jóhannu f. Poulsen. Eitt systkinabarn Evald er John Eliassen í Porkeri, hvørs áhugaverda søga fyri kortum hevur verið í hesi røð.

Evald greiðir frá: “Misti” mammuna fimm ára gamal

Eg átti tveir brøður. Teir vóru Petur og Johannes Martin, kallaður Hanni. Hanni var kendur sum ein góður harmoniku-spælari. Petur var ikki heilt vanligur. Hann var ein málsnillingur, dugdi fleiri fremmandamál, eisini russiskt, sum hevur verið ógvuliga sjáldsamt tá í tíðini.

Tá ið mamma fekk yngsta sonin, gjørdist hon sjúk, og eingin hjálp var at fáa. Eg var tá fimm ára gamal. Hon fekk tunglyndi, og minnið sveik. Hon fór fyrst á sjúkrahús.

Vit hava hitt nærum 92 ára gamla Evald Johannesen í Fuglafirði. Hann hevur upplivað nógv og dugir væl at greiða frá.

Evald Johannesen, “misti” mammuna fimm ára gamal.

húsið í Klaksvík, og haðani fór hon niður til Danmarkar á sjúkrahús. Hetta vóru einastu ráð tá í tíðini. Í dag hevði hetta uttan iva verið øðrvísi.

Mamma var niðri øll árini fram til 1988, tá ið hon doyði. Vit vitjaðu hana viðhvørt, men tá vóru ikki somu møguleikar at ferðast sum nú. Undir krígunum var heldur einki samband millum londini, heldur ikki brævasamband, so tað hevur verið ein høvð lagna hjá mammu og hjá okkum øllum. Hon er so grivin í Føroyum. Tá var pápi deyður, hann andaðist 68 ára gamal í 1966.

Pápi hevði bygt eina hús, áðrenn hann giftist. Tey stóðu heiman fyri Siloa, salin hjá Brøðrasamkomuni. Tá mamma gjørdist sjúk og fór niður, seldi pápi húsini til hálvbeiggja sín, Eliseus.

At tað gekkk soleiðis mammu var sjálvsagt eitt bakkast. Men barndómurin var kortini góður. Tá ið mamma var farin niður, fóru eg og pápi at búgva hjá fastur míni, sum var gift við Sámali á Brúnni. Petur var hjá ommu og abba, Jóhannu og Pól á Vestur.

Elisabeth Jacobsen helt hús hjá svágrinum, Símin Jóhan Eliassen, sum hevði mist konuna. Hon tók beiggja mín, Hann, til sín og var honum í móður stað. Í 1936 bygdi pápi nýggj hús uppi við Garð, og eftir tað búðu Petur og eg saman við pápa, og Hanni búði í grannahúsum.

Mostir vildi ongan annan drongur hava

Vit høvdu fyrst eina arbeidsgentu eina tíð. So kom Elsebeth Maria, hálv systir pápa, f. 1912, at halda hús hjá okkum. Hon var ógift og giftist heldur ikki. Onkur drongur hevði hildið seg til, men hon segði, at tá ið hon ikki fekk tann, sum hon hevði verið góð við, so skuldi hon ongan annan hava. Drongurin var Hans David Gregersen í Guttastovu í Syðrugøtu, sum hon hevði verið trúlovað við. Tey høvdu tikið ring upp á. Men hann varð sendur til Danmarkar í 1933 at taka mandlurnar. Hetta skuldi ikki verið nakað stórt inntriv, men okkurt gekk galið, og hann doyði bara 24 ára gamal. Hetta var ein stórur sorgarleikur. Hann kom tískil aftur í kistu og er grivin í kirkjugarðinum við gomlu kirkju í Norðragøtu.

Martinus, bóndin í Guttastovu, kallaði beiggja sín upp, og yngri Hans David bleiv ein av okkara mest royndu línuskiparum.

Elsebeth Maria var í húsinum hjá okkum, inntil hon fór á ellisheim, so her var trúfesti í bæði borð.

Vit búðu uppi við Garð til í 1940, tá ið kríggjð byrjaði. Tá lögdu pápi og Eliseus húsarhaldini saman, og vit fluttu oman til teirra. Tá manglaði so nógv sum t.d. kol. Tí var tað lættari, at hava felags húsarhald. Vit kundu tá hava torv, kol og annað í felag. Tað var ov lítið av koli, tí fóru nógv at skera torv. Vit høvdu kúgv í kjallaranum, so tað loysti tørvin á mjólk. Pápi og Eliseus býttu uppgávnar millum sín, og tað bar væl til.

Eina tíðina undir krígunum fekst onki mjøl úr Onglandi, men bara korn. Tá máttu kvørnirnar takast í brúk aftur.

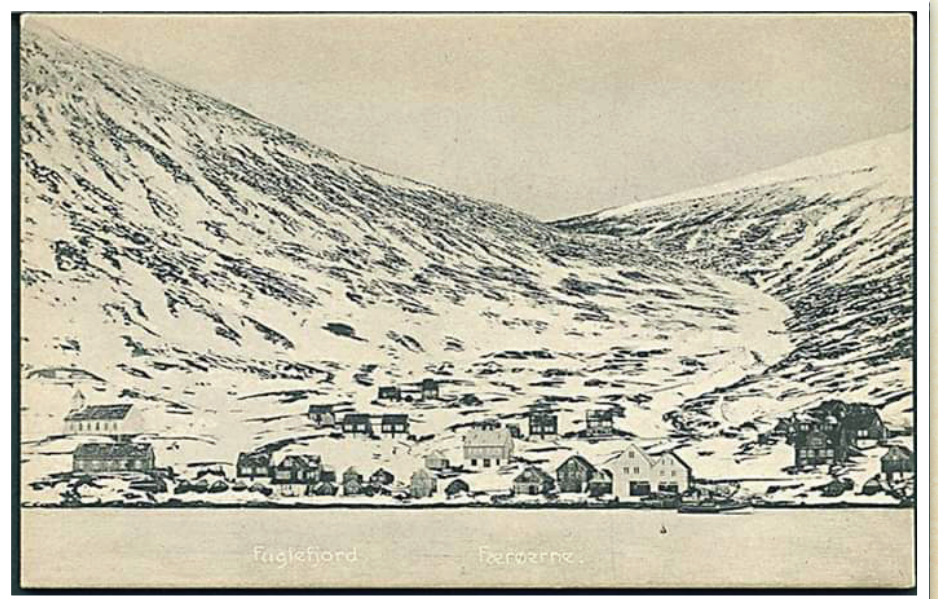
Í 1944 bleiv tað meira friðarligt, og á sumri 1945 fluttu vit, pápi, Petur, eg og Elsebeth Maria aftur niðan í Garð. Sama heystið giftist Eliseus við Poulinu Petersen úr Vági.

Skúlagongdin

Í 1872 kom fastur lærari í Fuglafirði. Hann hevði skúla úti í Beiti við Garð við trimum næmingum. Í 1882 kom nýggjur skúli á Bugnum, sum hevði eina skúlastovu í norðara enda og læraraíbúð í heimara enda. Lærarin var Hans David Hansen.

Ein lærari bleiv settur afturat í 1917, og tá varð skúlin eisini hildin í Høgnahúsum til 1936. Tá ið tann triði lærarin varð settur í 1923 bleiv læraraíbúðin gjørd til skúlastovu.

Eg fór í skúla í 1935, tá var eg átta ár. Tá gingu vit í gamla skúla niðri á Bugnum, har bókasavnið nú er. Lærarar vóru Karl Kristiansen og Eliesar Reynberg. So var lærarinnan Sanna, sum var gift við Kristoffur

Fuglafjörður, sum Evald minnst heimbygdina. Myndin er frá 1920.